

9 Eylül 1922: Kemalist güçler İzmir'i yaktı, yıktı, yağmaladı

Posted on 09/09/2015

Yunanistan'da krizin derinleşmesi ve barış taleplerinin yükselmesi üzerine Anadolu'dan çekilmeye başlayan Yunan ordusunu takip eden Kemalist güçler, geçtikleri yerleri yakıp yıkarak İzmir'e girdiler. Bu ileri hareket esnasında Batı Anadolu'nun Rum halkı neredeyse köklerine kadar kazındı, İzmir Rumları da "denize döküldü". Kemalistler, Hristiyanlara ait semt ve mahalleleri önce yağmaladılar, sonra da ateşe verdiler.

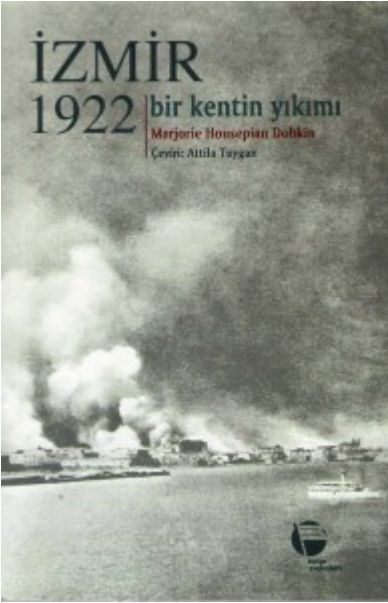
30 Ağustos günü Kemalist ordu bütün hatlarıyla Batı Anadolu'yu Yunan ordusunun kalıntılarından ve ülkenin yerli Rum halkından temizlemeye başladı. Kemalistler geçtikleri yerleri yakıp yıkarak harabeye çeviriyor, ülkenin elinden iş gelen zanaatçıları, çiftçileri olan Rumları öldürüyor, sürüyorlardı.

Cumhuriyet döneminin etkin gazetecilerinden, milletvekili, Atatürk'ün yakın çevresinden Falih Rıfki Atay, Atatürk'ün hayatını anlattığı "Çankaya" adlı eserinde bu durumu şöyle anlatıyordu:

"(...) Batı Anadolu'yu Türkler için oturulmaz bir çöle çevirmek isteyen Yunanlılar, gerçekte kendi ırklarının, mitoloji masallarından son tarihi günlerine kadar, bu topraklardaki yaşayışlarına son vermişlerdi. Rum halk köklerine kadar sökülüp atılmakta idi. Onlarla beraber İzmir'in, bütün Batı Anadolu'nun her türlü ekonomisini de köklerinden söküp atıyorduk. Bir merkezde kasabalılar bize gelmişler: - Arabamızı tamir ettiremiyoruz, giden Hristiyanlardan sanat sahibi olanları geri gönderseniz... demişlerdi. (...)" (Çankaya, Falih Rıfki Atay, Kral Matbaası 1984, S. 331-332)

Kemalist ordu 9 Eylül günü İzmir'e girdi. İzmir ve havalisinin yerli Rumları ve diğer Hristiyanları dehşet içinde limanda bekleyen birkaç Yunan gemisine sığınarak canlarını kurtarmaya çalıştılar. İlk dört gün boyunca subaylar da dahil olmak üzere, yağmacılar gayrimüslimlerin mahallelerine akın etti. 13 Eylül sabahı Basmane'de yangın başladı ve alevler şehrin gayrimüslim mahallelerini tümüyle yok etti, bugünkü İzmir Fuarı'nın bulunduğu alan, yani şehrin en modern, en güzel binaları kül oldu.

Resmi tarih yazarlarına göre, İzmir'i ülkeden kaçan Rumlar ve Ermeniler yaktı. Yabancı kaynaklar resmi tarih yazarlarıyla bu konuda da aynı fikirde değil. Ama biz yabancı kaynakları bir yana bırakıp, kendisi de ateşli bir Kemalist olan Falih Rıfkı Atay'ın anlattıklarını dinleyelim:

“Bildiklerimin doğrusunu yazmaya karar verdiğim için, o zamanki notlarımdan bir sayfayı buraya aktarmak istiyorum: ‘Yağmacılar da ateşin büyümesine yardım ettiler. En çok esef ettiğim şeylerden biri, bir fotoğrafçı dükkânını yağmaya giden subay, bütün taarruz harbleri boyunca çekmiş olduğu filmleri otelde bıraktığı için, bu tarihi vesikaların yanıp gitmesi olmuştur. İzmir’i niçin yakıyorduk? Kordon konakları, oteller ve gazinolar kalırsa, azınlıklardan kurtulamayacağımızdan mı korkuyorduk? Birinci Dünya Harbinde Ermeniler tehcir olduğu vakit, Anadolu şehir ve kasabalarının oturulabilir ne kadar mahalle ve semtleri varsa, gene bu korku ile yakmıştık. Bu kuru kuruya tahripçilik hissinden gelen bir şey değildir.

Bunda bir aşağılık duygusunun da etkisi var. Bir Avrupa parçasına benzeyen her köşe, sanki Hristiyan veya yabancı olmak, mutlak bizim olmamak kaderinde idi. Bir harb daha olsa da yenilmiş olsak, İzmir’i arsalar halinde bırakmış olmak, şehrin Türklüğünü korumaya kâfi gelecek miydi?’ (...)” (Çankaya, Falih Rıfkı Atay, Kral Matbaası 1984, S. 325)

Kemalistler, İttihat ve Terakki'nin devamcısıydılar. İttihatçıların Anadolu'da Türk ve Müslüman bir ulus-devlet yaratma projesine sonuna kadar sadık kaldılar ve bu projeyi gerçekleştirmek için, Anadolu'yu binlerce yıllık halklarından, kültüründen, sanatından mahrum bırakmakta bir sakınca görmediler. Cumhuriyeti kurduklarında Anadolu yanmış, yıkılmış, çoraklaşmış, fakirleşmiş bir haldeydi. Toprağı işleyecek, araç gereç, ticaret yapacak kimse kalmadığı için hayat durma noktasına gelmişti. Bize altın çağ olarak anlatılan dönem, aslında bir yokluk, kıtlık ve felaket dönemi idi.

Ama dünyada Mustafa Kemal'i ve yaptıklarını örnek alanlar da oldu. F. Rıfki Atay, yine aynı eserinin 319. sayfasında, buna bir örnek veriyor:

"50 nci yıldönümünde bir heyetle ziyaretine gittiğimiz Hitler, o delice gururlu Hitler demişti ki:

- Mustafa Kemal, bir millet bütün vasıtalarından mahrum edilse dahi, kendini kurtaracak vasıtaları yaratabileceğini isbat eden adamdır. Onun ilk talebesi Mussolini'dir, ikinci talebesi benim!"

Mussolini ile Hitler'in birer talebe olarak aldıkları dersleri pek iyi uyguladıklarını acıyla biliyoruz. İtalya ve Almanya'da faşizm belası işçi sınıfının üzerine bir karabasan gibi çöktü, işçi sınıfının bütün örgütlülükleri ortadan kaldırıldı, yüz binlerce muhalif, liberal, sosyalist, milyonlarca Yahudi, Çingene ve diğer halklardan insanlar toplama kamplarında öldürüldü. Dünya o güne dek görmediği korkunçlukta bir savaşa sahne oldu, milyonlarca ve milyonlarca masum insan öldü, sakat kaldı, sahip olduğu her şeyi yitirdi.

Kaynak: marksist.org